

Eredmények - és remények

Amikor, közel egy esztendeje, a METEOR első számát útjára bocsátottuk, sok kétkedés és bizonytalanság vette körül körlevelünket: vajon lesz-e elég érdeklődő az amatőr munka iránt, és lesz-e elég előfizető egy ilyen jellegű tájékoztatóra? Az eddigi eredmények legderülátóbb elképzeléseinket is felülmúlták, hiszen a Csillagászat Baráti Körének 4500 tagja közül mintegy 500 tart igényt szerény körlevelünkre, ez pedig az összes csillagászat-barát 11 százaléka. E mellett Csehszlovákiában, a Román Népköztársaságban és Ausztriában, az NSZK-ban, valamint Svájcban is igényt tartanak a hazai észlelésekről szóló beszámolókra.

Az eddigi hat számunkban mintegy 35 tájékoztatót közöltünk a különféle amatőr észlelések köréből, és 15 változófényű csillag megfigyeléséhez tettünk közzé térképet /az utóbbi témakörből 11 közleményt ismertettünk/. Ugy hisszük, hogy ezek az ismeretek elősegítik a magyarországi műkedvelők tevékenységét. Az észlelések közül 30 közleményt ismertettünk - hozzá téve, hogy nem egy beszámolóban több megfigyelő adatait egyesítettük, s emellett a ténylegesen beérkezett észlelési adatok száma több mint kétszerese. Ennek ellenére még mindig keveselljük a magyar amatőrök megfigyelő munkáját és várjuk /reméljük/ a további adatokat. Ugyanakkor szeretnénk olvasóink véleményét és kívánságait is látni, érdeklődési körükről tájékozódni.

E helyen szeretnénk kiemelni azoknak a tagtársainknak, munkatársainknak nevét is, akik az észlelő munka szervezésében a legkiemelkedőbb eredményeket érték el. /Előljáróban hozzá kell tennünk, hogy ha minden lelkes és arra érdemes munkatárs nevét felsorolnánk, úgy a METEOR-ból külön füzetet kellene kiadni!/. Mindenekelőtt őszinte köszönettel tartozunk a TIT Uránia Csillagvizsgáló igazgatójának, Dr. Kulin Györgynek, akinek jelentős anyagi és erkölcsi támogatása nélkül Körlevelünk már az első - második szám után megszűnt volna.

A legaktívabb amatőrök közt talán Kancsura Árpád tagtársunkat /Szoinok, Vegyi Művek/ munkáját kell megemlítenünk: 1969-70 közt a rendszeres és gondos Hold-megfigyelést, majd 1970-től a Nap-észlelések országos hálózatát szervezte meg. Nem kevésbé érdemes a dicséretre Nagy Sándor /Baja, Csillagvizsgáló/ szervező munkája a változócsillag-észlelők hálózatának összefogása és az adatok nemzetközi továbbítása terén. Ugyancsak egy fontos - bár nálunk elhanyagolt - amatőr munka példamutatóan öntevékeny és életképes szervezéséért kell itt megdicsérnünk Keszthelyi Sándort és Mezősi Csabát /Pécs, Csillagászati Szakkör/. Nem lenne méltányos, ha nem emlékeznenk meg azokról a lelkes munkatársokról, akik Tájékoztatónk terjesztésében és propagálásában fejtettek ki jelentős munkát. Barátaink közül itt Hajmási Józsefnek /Székesfehérvár, Csillagászati Szakkör/, Lajtai István állami díjas mérnöknek /Csepel, Csillagászati Szakkör/, Dr. Zétényi Endrének /Eger, Csillagászati Szak-

kör/ - és mellettük sok más barátunknak kell köszönetet mondani. Külföldi támogatóink közül elsősorban Dr. Rer. Nat. Werner Sandner /Grafing bei München/, prom. phisyk. Ivan Molnar /Csehszlovákia/ és Irimes Romulus /Kolozsvár-Cluj/ barátaink közreműködéséért tartozunk hálával. De, ezt ismételtén hangsúlyoznunk kell, őszinte köszönetünk illeti mindazokat, akik a METEOR programját és munkáját magukévá tették. Az összes munkatársunk érdeke az is, hogy a jövőben kivénságait, elképzeléseiket közöljék a Körlevél szerkesztőségével. Csakis így tudunk elérni még elevebb és hatásosabb együttműködést a hazai műkevelő csillagászokkal. Várjuk tehát a megjegyzéseket, leveleket és kritikákat is! Ennek reményében zárja le első sorozatát - és kíván sikeres munkát, Kellemes Ünnepeket az 1972-es évre

a Szerkesztőség.

A Vénusz - az esti égen

A következő hónapokban a napnyugta utáni, szürkületi időszakban, délnyugati irányban egyre jobban megfigyelhető az Esthajnalcsillag: a Vénusz bolygó. Észlelésre e helyütt is szeretnénk felhívni a figyelmet, mivel tudományos értékű megfigyelésre már 4 - 6 cm nyílású, 30 - 50 szeres nagyítású távcső is alkalmas. /Még 4 - 5 cm-es, szemüveglencsés műszert is sikerrel használhatunk, ha az okulárhoz igen erős vörös, vagy kék színszűrőt alkalmazunk!/ A bolygó nem csak jelentős látészólagos fényessége - amely -3,6 és -4,2 magn. közt változik - miatt jól észlelhető objektum, hanem aránylag nagy látszó átmérője folytán is: ennek értéke kb. 10 - 60 ívmásodperc közt mozog, ami azt jelenti, hogy földtávolban 180 - 140-szeres, földközélpben 30 - 40-ezeres nagyítással akkorának látszik, mint a telihold pusztá szemmel.

Észleléseinket mindenkor rajzban rögzítsük: ha kisebb távcsövet /és nagyítást/ használunk, úgy 30 mm átmérőjű, nagyobb műszert alkalmazva 50 mm-es előre rajzolt korongok a legalkalmasabbak. A sablonon jelöljük meg az északi /N/, déli /S/, keleti /E/ és nyugati /W/ irányokat.

Ismeretes, hogy a Vénusz a Holdhoz hasonló fázisváltozásokat mutat. Egyszerű, de fontos megfigyelési program a fázisok pontos lerajzolása, mivel a bolygót övező sűrű légkör fénytörése és szórása miatt a tényleges észlelhető Vénusz fázisok eltérnek az elméletileg kiszámítottól. Ezért az előre rajzolt korongba igyekezzünk mennél pontosabban meghúzni a fény-árnyék határának, a terminátornak ívét. Azt is figyeljük meg, hogy nem mutatkoznak-e kisebb-nagyobb beöblösödések a terminátoron.

Már 7 - 8 cm-es távcsővel is észrevehetjük - ha láthatók - a Vénusz korongjának északi és déli pereménél feltűnő, fehérén fénylő "ódlussanokkakat". Rajzunkon ezeket is igyekezzünk men-